

**Herkenningsliteratuur:
nabestaanden**

Een uitgave van de netwerken
palliatieve zorg in de provincie Antwerpen

Inleiding pagina 5
Algemeen..... pagina 7
Verlies van ouders..... pagina 9
Verlies van een kind..... pagina 11

Inleiding

In onze maatschappij werden verlies en rouw lange tijd naar de marge van het bestaan verbannen. De laatste jaren is er een beweging op gang gekomen die het afscheid en de dood terug meer in het leven plaatst. Deze verschuiving uit zich ook in de enorme toename van rouwliteratuur.

Het is niet eenvoudig om uit een ruim aanbod de geschikte literatuur te kiezen. Daarom bieden we u in deze brochure een selectie aan van boeken die specifiek gericht zijn op nabestaanden.

Het zijn verhalen of persoonlijke getuigenissen, geschreven door en voor nabestaanden. U zal er ongetwijfeld dingen in herkennen van uw eigen rouwproces.

De titels in deze brochure zijn onderverdeeld in drie categorieën. U vindt een selectie van boeken over diverse verlieservaringen, over het verlies van een ouder en over het verlies van een kind.

Achteraan vindt u websites waar u meer uitgebreide informatie kan terugvinden.

Indien u op zoek bent naar een specifiek boek, aarzel dan niet ons te contacteren. Wij helpen u met zoeken.

Palliatief Netwerk:

Antwerpen	03/820 25 31	Wendy Serraris
Turnhout	014/43 54 22	Annik Janssens
Mechelen	015/41 33 31	Ilse Jans
Noorderkempem	03/633 20 11	Ria Mertens

Algemeen

Berkum, Jan van (2002)

Een volle kerk...een leeg huis ISBN 90 804900 3 2

Ondertitel: weduwnaar beschrijft zijn gevoelens en ervaringen na de dood van zijn vrouw

Hij laat ons niet alleen getuige zijn van zijn diepste bestaanscrisis, maar geeft ook een beeld hoe hij zich daaruit geworsteld heeft. De terugblikken op zijn leven verzachten enigszins de tragedie die de dood inhoudt. Klassieke muziek gaf hem in die periode veel troost.

Björg, Vik (2000)

Late liefde De geus, Breda

Een beeldende roman over verlies en rouw, overleven en opnieuw verliefd worden.

Kind, Gerard & Coevorden, Wiepke Van (2002)

Tot hier zijn wij gekomen Lannoo, Tielt

Man en vrouw schrijven elk hun eigen verhaal over hoe ze leven met het ziekteproces van de vrouw.

Een eerlijk en open relaas, geschreven voor mensen met kanker en hun partners

Kohn- Burgers, J & Willard, K. (1978)

Ook een weduwnaar staat er alleen voor Bosch & Keuning, Baarn

Beschrijving van het leven van een weduwnaar vanaf de dood van zijn vrouw tot het begin van een eigen leven.

Maesschalck, Edward de (1996)

Sterven is een kunst Davidsfonds, Leuven

De auteur vertelt het verhaal van de laatste twee levensjaren van zijn echtgenote en de rol van de palliatieve zorg hierin.

Moll, Hans

Chantal Nijgh en Van Ditmar

Hans Mol is redacteur van het NRC Handelsblad. Hij beschrijft in zijn

Algemeen

boek de periode van ziek zijn (twee weken) en vervolgens het overlijden van zijn vriendin. Chantal had een agressieve hersentumor. Moll beschrijft vooral de periode na het overlijden van Chantal op een voor lotgenoten ontroerende en herkenbare wijze.

Pertim, Erna (1995)

Verder leven na afscheid Kok, Kampen

Vrouwen vertellen over de dood van hun partner en hun leven na het afscheid. Verhalen over de existentiële schok die het overlijden van de partner voor de achterblijvende weduwe betekent.

Rosenblum, Sandra & Barbara (1994)

Tweestemmig Schorer, Amsterdam

Een liefdesgeschiedenis over ziekte, leven en dood.
Een vrouw die borstkanker blijkt te hebben houdt met haar partner een dagboek bij.

Stellweg, Cri (1996)

Een graf van letters Ambo, Baarn

De schrijfster verhaalt over haar periodes van verdriet in de eerste periode van haar weduwschap, maar ook over haar langzaam weer opbloeiende levenslust

Stevens, N. & R.van Rijsewijk (1993)

Voorbij verlies Bohn Stafleu Van Loghum, Houten

Perspectieven voor vrouwen. Aandacht voor de gevolgen van weduwe worden op oudere leeftijd.

Truman, Jill (1989)

Brieven aan mijn man. Beleven en verwerken van rouw Mingus, Baarn

In dagboekvorm gebundelde brieven van een jonge weduwe aan haar overleden echtgenoot.

Verlies van ouders

Dobrick, Barbara (1989)

Als onze ouders sterven Ambo, Baarn

Als onze ouders sterven zijn onze jaren als kind definitief voorbij. De schrijfster sprak met een aantal zonen en dochters over de schok die het sterven van hun ouders teweegbracht, ook als ze dachten dat zij zich goed op de situatie hadden voorbereid.

Frankenhuyzen, Karin van (1993)

Jou langzaam loslaten. De verwerking van de dood van mijn moeder De Toorts

Dit boekje laat zien dat jongeren anders rouwen dan volwassenen. Het is het eigen verslag van een meisje dat als ze 12 jaar is, hoort dat haar moeder ziek is. De moeder overlijdt als ze 14 is en als de schrijfster 20 is slaagt ze erin afscheid te nemen van haar moeder.

Harris, Maxine (1996)

Een verlies voor altijd Bert Bakker, Amsterdam

De levenslange invloed van de vroege dood van een ouder. Aan de orde komen o.a. het aangaan van intieme relaties, de omgang met eigen kinderen, het zelfbeeld en wereldbeeld van mensen die als kind een ouder verloren hebben.

Hoesel, E.van (1989)

Leven je ouders nog? Sijthoff, Den Haag

Het relaas van een vrouw van middelbare leeftijd die de zorg krijgt over haar aftakelende ouders.
Niet zo zeer de rouw, als wel de tijd voorafgaand aan het sterven staat centraal. Kan voor mensen in soortgelijke situaties veel betekenen.

Kaufman, Barry Neil & Lyte, Samahria (1998)

Morgen kan te laat zijn Het Spectrum, Utrecht

In een gezin gaat een moeder sterven. De zeventienjarige Sam en ook de andere gezinsleden worden hiermee geconfronteerd. Een boek over afscheid en aanvaarding.

Verlies van ouders

Keirse, Manu (1996)

Afscheid van moeder: als sterven een stuk leven wordt Lannoo, Tielt

Manu Keirse's moeder stierf toen ze 63 was. Tijdens haar tien maanden durende ziekte heeft hij geregeld iets opgeschreven over zijn ervaringen bij haar leven en sterven.

Kertsen, P. (1981)

De alledaagse dood van mijn vader Heuff, Nieuwkoop

Eén van de weinige boeken over het rouwproces na het overlijden van een vader

Levy, Alexander (2000)

Ik had je nog zoveel willen vragen: hoe verwerken we het verlies van onze ouders?

Het Spectrum, Utrecht

Het lijkt de natuurlijke gang van zaken om onze ouders te verliezen als we zelf volwassen zijn. Toch is dit verlies op elke leeftijd ingrijpend. De auteur bespreekt veel vragen aan de hand van zijn eigen verhaal en de ervaringen van anderen.

Verlies van een kind

Adler, Laure (2002)

Tot vanavond De Bezige Bij, Amsterdam

Adler laat zien hoe de dood van een kind alles ontwricht en beïnvloedt, zelfs het besef van ruimte en tijd. Het boek brengt het verhaal over een redeloos wreed verlies. Tegelijkertijd is het een ode aan het leven, dat geleefd wil worden, ondanks alles.

Allende, Isabel

Paula Wereldbibliotheek

Autobiografische roman waarin Allende schrijft over haar dochter die lang in coma lag om uiteindelijk te sterven. Allende werkte eraan in de gangen van het ziekenhuis in Madrid, in de hotelkamer waar ze maandenlang verbleef en aan Paula's bed. De roman is een poging van de schrijfster om haar dochter het kostbaarste te geven wat ze heeft: haar herinneringen.

Berghaeghe, Charlotte (1997)

Ik zal later wenen: oma en kleinkind rouwen samen om mama Lannoo, Tielt

Max is nog geen vijf jaar oud, toen zijn mama omkwam bij een vliegtuig-ongeval. Gedurende de daaropvolgende tien maanden hield zijn oma een dagboek bij waarin ze haar gesprekken en ervaringen met Max weergaf. Een tijdloos verhaal van verbondenheid en gemis.

Fosté, John (2001)

Verdriet om de dood van een kind Lannoo, Tielt

Het verhaal van de dood van het negenjarige zoontje van de schrijver. Het overleed aan de gevolgen van een ongeval met een speedboot. De zoektocht van de schrijver naar de zin van het leven en de dood, en van zijn grote verdriet.

Verlies van een kind

Heuckelom, Lutgard Van (1991)

Brieven aan Miriam Pelckmans, Kapellen

Een moeder neemt afscheid van haar kind. Aan de hand van brieven aan haar dochter brengt de moeder het verhaal van de ziekte en het overlijden van het meisje bij wie als ze veertien is een hersentumor wordt vastgesteld en die enkele weken na haar achttiende verjaardag overlijdt.

Heuckelom, Lutgard Van (1992)

Twee beelden samen Pelckmans, Kapellen

Het persoonlijke relaas van een vrouw die na de dood van haar dochter uiteindelijk toch de kracht vindt om verder te leven. Het boek wil geen kant-en-klare recepten bieden. Het wil mensen met verdriet helpen om uiteindelijk de weg te vinden naar zichzelf.

Klein-Vuyst, drs L.C. (1999)

Rouwen om een kind Groen, Heerenveen

Het boek is bestemd voor ouders die een kind verloren op jeugdige leeftijd (van 4 maanden tot 16 jaar) en voor de mensen om hen heen. Hoe gaat een gezin verder na zo een ingrijpende gebeurtenis? Hoe voorkom je dat het grote verdriet de aandacht voor de andere kinderen verdringt?

Maagdenbergh, H. Van den & Loock, M Van (2001)

Nele, voor ons sterf je nooit Clavis, Hasselt

Verhaal over een dochter die overlijdt aan kanker. De ouders willen door het boek andere kankerpatiëntjes en hun familie steunen en troosten.

Verlies van een kind

Rothman, Juliet Cassuto (1998)

Het verlies van een kind. Van verwarring tot harmonie Mirananda uitgevers, Den Haag

Dit boek wil een gids zijn door de stadia die alle ouders doorleven als zij hun kind verliezen. De auteur begint bij de innerlijke wereld van de ouders en beweegt zich vandaar naar buiten, naar de reacties van en de houding tegenover de partner, de andere kinderen, familieleden, vrienden en kennissen.

Hoe mensen die een kind verliezen, wel of niet getroost kunnen of willen worden, wordt beschreven door een maatschappelijk werkster, van wie de zoon verongelukte

Schoots-Wilke, H (1991)

Opnieuw leren leven Ten Have, Baarn

Dagboek van een moeder die haar dertienjarige zoon verloor. De bedoeling van het boek is de erkenning van Jaspers bestaan; het wil eveneens een steun zijn voor hen die net een kind verloren hebben.

Als overleden kinderen de plaats krijgen die hen toe komt kunnen ouders van een overleden kind leren leven met dit verdriet.

Struyf, Annemie & Celie, Lut (1996)

Het kleine sterven Van Halewyck, Leuven

Documentair verhaal over kinderen en de dood. Centraal staan de gevoelens en gedachten van kinderen en volwassenen die op het scherp van de snee leven. Het gaat onder meer over verdriet en onmacht, maar ook over hoe mensen - wij allemaal - het leven in al zijn intensiteit en schoonheid vaak pas ontdekken in tijden van grote nood.

Eigen notities

15

Eigen notities

Palliatieve Hulpverlening Antwerpen vzw
Universiteitsplein 1 - Gebouw S
2610 Wilrijk
Tel 03/820 25 31
Fax 03/820 25 30
wendy.serraris@ua.ac.be

Palliatief Netwerk Arrondissement Turnhout vzw
Stationsstraat 60 - 62
2300 Turnhout
Tel 014/43 54 22
Fax 014/43 65 53
Annik.Janssens@pnat.be

Palliatief Netwerk Arrondissement Mechelen vzw
Willem Rosierstraat 23
2800 Mechelen
Tel 015/41 33 31
Fax 015/43 09 77
pnm_ilse@hotmail.com

Netwerk Palliatieve Zorg Noorderkempen vzw
Bredabaan 743
2990 Wuustwezel
Tel 03/633 20 11
Fax 03/633 20 05
NPZN@skynet.be

